

УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

Птишник Яніна Олександрівна
Науковий керівник доц., к.е.н. Подчесова В.Ю.
Харківський навчально – науковий інститут
Державного вищого навчального закладу
«Університет банківської справи»

Актуальність теми. Ліквідність як можливість банку своєчасно та в повному обсязі забезпечувати виконання своїх боргових і фінансових зобов'язань перед усіма контрагентами банку потребує аналізу, вивчення та ефективного управління, бо вона є однією з найважливіших системних характеристик банківської діяльності [4]. Через посилення конкуренції, розвиток фінансового ринку, комерційні банки все більшу увагу приділяють управлінню ліквідністю.

Постановка проблеми. Управління ліквідністю є важливим не лише для забезпечення виконання банком своїх зобов'язань, але і для задоволення попиту на кредити, раціонально використовуючи банківські ресурси, та мінімізувати ризик ліквідності. Важливою умовою для того, щоб банк залишався конкурентоздатним на ринку є щоденна робота з підтримки достатнього рівня ліквідності. Без цієї умови банк не зможе виконувати свої функції і проводити операції з обслуговування клієнтів, тому вирішення проблем ліквідності повинно мати найвищий пріоритет у роботі керівництва банку [3].

Метою дослідження є розкриття особливостей управління ліквідністю для належного (позитивного) розвитку банківського сектору та забезпечення фінансової безпеки банку.

Дослідження ліквідності комерційних банків проводили такі відомі вітчизняні науковці, як О. Деркач, Т. Ковальчук, Т. Кривов'яз, В. Міщенко, А. Мороз та ін. Серед зарубіжних вчених даному питанню багато уваги приділили зарубіжні вчені Дж. К. Ван Хорн, Е.Дж. Долан, Р.Л. Міллер, П.С. Роуз, та ін.

Викладення основного матеріалу. Фінансова безпека банку – це стан комерційного банку, який характеризується стійкістю до впливу загроз різної природи, здатність досягати запланованої стратегічної мети і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення виконання зобов'язань. Для комерційних банків значущими умовами для

ефективної та безпечної діяльності є підтримання ліквідності, підвищення прибутковості, зниження банківських ризиків. Ліквідність є однією з якісних характеристик діяльності банку, яка значною мірою впливає на своєчасність і повноту виконання своїх функцій банківськими установами та банківською системою в цілому [1]. Якість управління ліквідністю впливає на надійність, стійкість та конкурентоспроможність банку.

Під час діяльності банківські установи постійно наражаються на ризик ліквідності, який полягає в ймовірності настання ситуації невідповідності між попитом і пропозицією коштів і неспроможності банку своєчасно й у повному обсязі виконати свої грошові зобов'язання. Безпека банку трактується як захищеність інтересів власників, клієнтів, працівників і керівництва банку від зовнішніх і внутрішніх загроз. В результаті низький рівень ліквідності банку обмежує його платоспроможність, підвищує вартість зовнішніх джерел фінансування для підтримання ліквідності, спричиняє втрату довіри клієнтів, а відповідно й фінансові проблеми. Враховуючи характер тісних взаємовідносин між банками, криза ліквідності одного банку може поширитись на інші банки, що створить загрозу дестабілізації усієї банківської системи країни. Надлишкова ліквідність банку вказує на його неспроможність ефективно розпоряджатися наявними вільними ресурсами. Надлишкова ліквідність усієї банківської системи знижує дієвість інструментів грошово-кредитної політики, а відповідно знижує ефективність щодо досягнення поставлених цілей та створює інфляційний навіс в економіці країни [5]. Це пов'язано з тим, що без відповідного економічного зростання, середньо-і довгострокове розширення пропозиції грошей чинить тиск на ціни у напрямі їх підвищення. Саме тому проблема управління ліквідністю банківської системи є важливим елементом у процесі забезпечення фінансової безпеки.

Недостатній рівень ліквідності часто стає першою ознакою наявності у банку серйозних фінансових труднощів. Відмова надати потенційно вигідний кредит, великі обсяги й висока частота запозичень на міжбанківському ринку та в центральному банку, продаж високоліквідних цінних паперів, продаж активів зі збитками для банку є сигналом для клієнтів та партнерів банку про зниження його ліквідності. Основним джерелом аналізу ліквідності є щоденний та місячний баланс банку. За даними балансу він щодня контролює виконання обов'язкових нормативів ліквідності.

Тому комплексний аналіз всіх інформаційних джерел дозволить банку не лише аналізувати наявність ліквідних коштів, але й найбільш об'єктивно і точно прогнозувати потребу в ліквідних коштах на перспективу [2].

Фінансова безпека комерційного банку обумовлена рівнем підтримання ліквідності, впровадженням фінансових інновацій, охороною

інформації, збереженням активів, забезпечення прибутковості. Наявність у певний період пікових виплат із державних боргових зобов'язань може негативно позначитися на фінансовій безпеці банківської системи, якщо комерційними банками не будуть сформовані на цей випадок необхідні резерви.

Висновки. Складна ситуація в країні призупиняє розвиток банківництва, панічні настрої населення спричиняють відтік ресурсів з банківської сфери. Такі несприятливі дії потребують радикальних змін, як в політиці кожного банку, так і в банківському секторі в цілому. Зокрема, ці зміни стосуються відновлення довіри населення до банківських установ.

Отже, банківська ліквідність відіграє життєво важливу роль як у діяльності окремого банку, так і у фінансовій системі держави. Неліквідний банк не може виконувати свої функції і проводити операції з обслуговування клієнтів, його рейтинг знижується, що значно ускладнює запозичення коштів із зовнішніх джерел, банк втрачає потенційний прибуток. Тому вирішення проблем ліквідності повинно мати найвищий пріоритет у роботі банку, а моніторинг ліквідності та вживання відповідних заходів щодо підтримання достатнього рівня ліквідності є неодмінною умовою самозбереження виживання кожного банку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барановський О. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері / О. Барановський // Вісник національного банку України (з додатком). — Київ, 2014. — № 9 (223). — С. 17-23.
2. Герасимович А. М. Коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу банку / А. М. Герасимович // Вісник КЕФ КНЕУ імені В. Гетьмана. — 2014. — № 1. — С. 17–26.
3. Гриценко Р. Економічна безпека банківської системи України / Р. Гриценко // Вісник Національного банку України. — 2003. — №4. — С.27-28.
4. Енциклопедія банківської справи України [Текст] / ред. В. С. Стельмах ; Національний банк України, Інститут незалежних експертів. — К. : Молодь, Ін Юре, 2001. — 680 с.
5. Хіміч Н. О. Управління ліквідністю комерційних банків України в умовах нестабільності фінансових ринків / Н. О. Хіміч // Регіональна економіка. — 2013. — № 3. — С. 76–83.